

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14.02.2018, sp. zn. 20 Cdo 4788/2017

Číslo: 48/2019

Právní věta:

Bylo-li dohodnuto plnění ve splátkách pod ztrátou jejich výhody, je určení doby jejich plnění stanovením splatnosti; nejde o lhůtu ve smyslu § 122 obč. zák. a není rozhodné, připadla-li splatnost na sobotu, neděli nebo svátek.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.02.2018

Spisová značka: 20 Cdo 4788/2017

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Exekuce

Předpisy: § 122 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 26. 4. 2017, č. j. 12 Co 147/2016-162, bylo potvrzeno usnesení Okresního soudu ve Vyškově ze dne 8. 4. 2016, č. j. 9 EXE 1071/2014-119, kterým byla zastavena exekuce nařízená dle pověření Okresního soudu ve Vyškově ze dne 28. 8. 2014, č. j. 9 EXE 1071/2014-25 (výrok I.), oprávněnému byla dále uložena povinnost nahradit povinnému náklady exekuce (výrok II.), stejně tak jako náklady exekuce (výrok III.). Exekuce byla zastavena pro nevykonatelnost exekučního titulu v době podání návrhu na nařízení exekuce, neboť dle obecných soudů byl v té době dluh povinného řádně splácen.

II. Dovolání a vyjádření k němu

2. Co do dovolacího důvodu dovolatel namítá nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) a naplnění předpokladu přípustnosti dovolání spatřuje - a v tomto smyslu jej rovněž vymezuje - v tom, že napadené rozhodnutí „závisí na vyřešení otázky hmotného i procesního práva, jež zčásti doposud nebyla rozhodovací praxí dovolacího soudu řešena a zčásti byla odvolacím soudem posouzena v rozporu s dosavadní soudní praxí“, přičemž se jedná konkrétně o otázky, zdali formulace použitá stranami sporu pro stanovení jednotlivých splátek jest dobou či lhůtou, a dále, zda v případě, že splatnost jednotlivých splátek je stranami stanovena na určitý den označený pořadovou

číslicí v kalendářním měsíci, a připadá-li tento den na den pracovního klidu, posouvá se splatnost konkrétní jednotlivé splátky na nejbližší následující pracovní den.

3. Nesprávné právní posouzení spatřuje dovolatel v závěru odvolacího soudu, jenž předmětnou doložku týkající se splatnosti označil za lhůtu, s čímž následně spojil důsledek možnosti plnění i následující den (poslední den lhůty připadl totiž na neděli, tj. den pracovního klidu); ve svém souhrnu vše vedlo k zastavení nařízené exekuce pro nevymahatelnost exekučního titulu, neboť povinný plnil řádně podle splátkového kalendáře.

4. Domnělý rozpor s ustálenou soudní rozhodovací praxí pak dokládá citací konkrétních rozhodnutí – rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2005, sp. zn. 29 Odo 761/2005, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2014, sp. zn. [21 Cdo 2600/2014](#) (dále i rozhodnutími krajských soudů).

5. Z obsahu nalézacího spisu se přitom podává, že dne 30. 10. 2013 byla stranami vyhotovena formou notářského zápisu N 1152/2013, NZ 1135/2013, sepsaném Mgr. E. M., notářem, „Dohoda o použití § 251 až 271 o. s. ř. a exekučního řádu na výkon tohoto notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti podle zvláštních předpisů“, v níž se povinný zavázal dluh ve výši 1 500 000 Kč ze směnky vlastní ze dne 2. 2. 2012: „Uhradit v dodatečně smluvené lhůtě k plnění nejpozději do 15. 7. 2055, a to v pěti stech pravidelných měsíčních splátkách ve výši 3 000 Kč (slovy: tři tisíce Kč) splatných vždy k patnáctému dni daného měsíce, přičemž první tato splátka je splatná nejpozději do 15. 12. 2013 (slovy: patnáctého prosince roku dva tisíce třináct), a to pod ztrátou výhody splátek, pokud nebude řádně a včas zaplácena jakákoli splátka.“ (tolik citace)

III. Přípustnost dovolání

6. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014, dále jen „o. s. ř.“ (srov. čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, jakož i čl. II bod 2. zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony), jestliže směřuje proti usnesení odvolacího soudu vydanému dne 26. 4. 2017 a exekuční řízení bylo zahájeno dne 14. 8. 2014.

7. Dovolání bylo podáno včas a osobou oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupenou advokátem (§ 241 o. s. ř.), odpovídá i požadavku náležitosti uvedení, v čem je spatřováno splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237, § 241a odst. 2 o. s. ř.), a obsahuje též srozumitelně formulované dovolací důvody (§ 241a odst. 2, odst. 3 o. s. ř.), které tyto předpoklady přípustnosti dovolání obsahově (věcně) vystihují.

8. Dovolání je tak podáním formálně bezvadným.

9. Dovolateli jest dále přisvědčit, že jím formulovaná právní otázka je ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. otázkou v praxi dovolacího soudu dosud neřešenou (na rozdíl od domnělého rozporu s ustálenou judikaturou, jež přípustnost v daných poměrech založit nemůže), pročez je dovolání přípustné.

IV. Důvodnost dovolání

10. Dovolání je i důvodné.

11. Dle § 3028 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., není-li stanoveno jinak (což není), řídí se právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy.

12. Dle § 3036 zákona č. 89/2012 Sb. se podle dosavadních právních předpisů až do svého zakončení posuzují všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

13. Byla-li dohoda o úhradě dluhu formou notářského zápisu uzavřena dne 30. 10. 2013, počala plynout lhůta ke splnění povinnosti celé dlužné částky, byť formou jednotlivých splátek, jakož i vznikl

právní poměr, ze kterého následně postupně vznikaly povinnosti splácení jednotlivých splátek, již přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. Na takový právní vztah je nutno užít právní úpravu zákona č. 40/1964 Sb., ve znění novely č. 202/2012 Sb., účinného do 31. 12. 2012 (dále jen „obč. zák.“).

14. Lze připustit, že tento zákon výslovně nedává samozřejmý návod k rozlišování pojmů „lhůty“ a „doby“; tak kupříkladu ve vztahu k promlčení užívá pojmu „doba“ (§ 100 a násl.), zatímco v ustanovení § 122 (s rubrikou „počítání času“) operuje s pojmem „lhůty“, s významným ustanovením odstavce třetího, kterým dochází k „prodloužení“ lhůty, jejíž konec by jinak připadl na sobotu, neděli nebo svátek, což je pravidlo, které ohledně „doby“ zjevně neplatí. Zde se pak zjevuje kolize mezi soudem prvního stupně a soudem odvolacím na straně jedné a dovolatelem na straně druhé; soudy pravidlo ustanovení § 122 odst. 3 obč. zák. aplikovaly a dovodily, že bylo-li plněno následující den po neděli, stalo se tak včas, pročez návrh na nařízení exekuce byl podán předčasně a exekuční titul tím nebyl „formálně vykonatelný“, zatímco dovolatel dovozuje naopak, že povinným bylo plněno opožděně, kdy již byl v prodlení.

15. Zákon č. 40/1964, ve znění novely č. 202/2012 Sb., pojímá čas, respektive jeho plynutí, jako relevantní objektivní právní skutečnost tak, že jeho působení na právní vztahy se projevuje dvojným způsobem - 1. určitým okamžikem a 2. plynutím času, kdy jde zpravidla o časový úsek vymezený svým počátkem i koncem, tj. lhůtou (srov. FIALA, J. Občanský zákoník: komentář. I. díl (§ 1 až 487). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, str. 359 a násl. ISBN 978-80-7357-395-9.).

16. Formulace užitá v exekučním titulu, totiž že „měsíční splátka ve výši 3 000 Kč je splatná vždy k patnáctému dni daného měsíce“, naplňuje podstatu právního významu času způsobem prvním, tj. ve smyslu stanovení určitého okamžiku, k němuž má být - v tomto případě povinnost uhradit měsíční splátku - učiněno určité právní jednání. Zatímco povaha lhůty coby časového úseku, jenž je vymezen počátkem a koncem, v sobě imanentně obsahuje požadavek počátečního určení okamžiku (tj. konkrétního dne) - srov. § 122 odst. 1, podle kterého lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek - obsahuje doložka uzavřená mezi stranami pouze určení konkrétního (jediného dne), ve kterém je dluh splatný.

17. Zjednodušeně řečeno, nejde totiž o nic jiného než o určení dne splatnosti a je zde přiléhavé poukázat na ustanovení § 559 odst. 2 obč. zák., že dluh musí být splněn řádně a včas, ustanovení § 563 obč. zák., jež vychází z toho, že doba plnění bude stanovena dohodou, právním předpisem či určena v rozhodnutí (potažmo ustanovení § 564 obč. zák.), jakož i znění (klíčového) ustanovení § 565 obč. zák. o plnění ve splátkách pod ztrátou jejich výhody, a konečně i na ustanovení § 517 obč. zák., jež zakládá stav prodlení dlužníka, nesplnil-li svůj dluh včas.

18. Jde-li však o stanovení splatnosti, tedy určení konkrétního okamžiku, kdy má být plněno, je zjevné, že nejde ani o „doby“, ani o „lhůty“.

19. Povinnost dlužníka plnit je tak dle stranami stanovené formulace pevně určená datem splatnosti pohledávky, tj. patnáctým dnem každého měsíce; nedodržení data splatnosti, byť z důvodu dne pracovního klidu či státního svátku, má za následek prodlení dlužníka s možným zesplatněním celé pohledávky (viz zmíněné ustanovení § 565 obč. zák.).

20. Od toho je nutno odlišit dlužníkovu oprávnění k plnění, jež spočívá v možnosti předčasného (nikoli pozdního) splnění jednotlivých splátek, stejně jako celého dluhu - to opět na základě jazykového znění uzavřené splátkové dohody „...uhradit v dodatečně smluvené lhůtě k plnění nejpozději do 15. 7. 2055, a to v pěti stech pravidelných měsíčních splátkách ve výši 3 000 Kč (slovy: tři tisíce Kč) splatných vždy k patnáctému dni daného měsíce, přičemž první tato splátka je splatná nejpozději do 15. 12. 2013“, jež je svou povahou dobou ve prospěch dlužníka umožňující mu plnit i před konkrétně určeným datem splatnosti (k tomu srov. FIALA, Josef. Občanský zákoník: komentář. I. díl, (§ 1 až 487). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, str. 1048 a násl., ISBN 978-80-7357-395-9).

21. Odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně, uplatnil právní názor odlišný, který tím - a z výše uvedených důvodů - obstát nemůže. Pakliže na něm spočívá dovoláním napadené rozhodnutí, je nezbytné je kvalifikovat jako nesprávné.

22. Nejvyšší soud proto postupoval podle § 243e odst. 1, odst. 2 o. s. ř. a oprávněným napadené

rozhodnutí v celém rozsahu zrušil, jakož i shodným nedostatkem trpící rozhodnutí soudu prvního stupně, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, aby v intencích výše dovozeného právního názoru návrh povinného na zastavení exekuce znovu posoudil.

23. Právní názor dovolacího soudu je závazný (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř. ve spojení s § 226 odst. 1 téhož zákona).

24. Sluší se dodat, že ve zbytku dovolatelem předložené argumentace, jmenovitě tvrzeným rozporem rozhodnutí odvolacího soudu s konkrétními rozhodnutími soudu dovolacího, splnění podmínky přípustnosti spatřovat nelze (přestože principiálně podporují v dovolání předestřenou argumentaci), neboť jádro odvolacím soudem uplatněného právního názoru tvoří odlišná (ač příbuzná) otázka; nadto argumentační linie těchto rozhodnutí nyní dovolací soud nikterak nenásledoval ani nevyužil.

25. Dovolací soud nepřehlédl, že dovolatel s dovoláním spojil i návrh ve smyslu ustanovení § 243 o. s. ř., sledující odložení právní moci napadeného rozhodnutí. Vzhledem k dosaženému výsledku dovolacího řízení však pozbývá smyslu, a zvláštního, samostatného rozhodnutí (výroku) již netřeba, jestliže se stalo v přiměřené době.